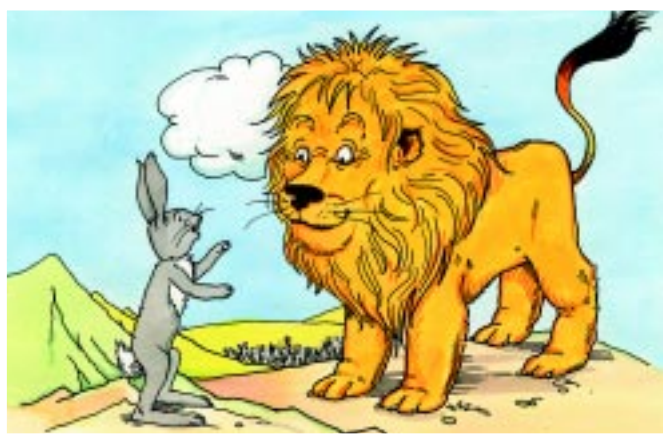


# Bralni zvezčič PIRLS



## Spoznavanje narave



**PIRLS**

Progress in International  
Reading Literacy Study

**Glavna raziskava  
2001**

# Vsebina

## Prvi del

Zajec, ki je napovedal potres  
Kratka zgodba Rosalind Kerven

3



## Drugi del

Noči mladih mormonov  
Bruce McMillan

9



# Zajec, ki je napovedal potres

Rosalind Kerven

**N**ekoč je živel zajec, ki je bil vedno zaskrbljen. »Ojej, ubogi jaz,« je mrmral ves ljubi dan, »oh joj, oh joj.« Najbolj ga je skrbel morebiten potres. »Kajti če bi bil potres,« si je dejal, »kaj bi se zgodilo z mano?«

Nekega jutra, ko je bil še posebej zaskrbljen, je z bližnjega drevesa nenadoma padel ogromen sadež - BUM! - in zatresel zemljo.

Zajec je poskočil.

»Potres!« je zavreščal.

Stekel je preko polj, da bi posvaril sorodnike.



»Potres! Rešite se!«

Vsi zajci so zapustili polja in mu brezglavo sledili.

Divjali so preko planjav, gozdov in rek v hribe ter posvarili vsakega zajca, ki so ga srečali na poti.



»Potres! Rešite se!«

Še več zajcev je zapustilo reke in planjave, hribe in gozdove ter brezglavo sledilo prvim.

Na poti proti goram je po pobočjih kot nevihta topotalo deset tisoč zajcev.

Kmalu so prispeli na najvišji vrh. Prvi zajec se je zastrmel v daljavo v smeri, od koder so prišli, da bi videl, ali jih je potres dohitel. Toda videl je samo velikansko množico bežečih zajcev.

Potem je pogledal naprej, videl pa je samo še več gora in dolin in daleč, daleč stran lesketajoče se modro morje.





In medtem ko je lovil sapo, se je od nekod vzela lev.

»Kaj se dogaja?« je vprašal.

»Potres, potres,« so zacvilili zajci.

»Potres?« je vprašal lev. »Kdo ga je videl? Kdo ga je slišal?«

»Njega vprašaj, njega!« so zakričali zajci in kazali na prvega.

Lev se je obrnil k zajcu.

»Veste, gospod,« je začel zajec sramežljivo, »mirno sem sedel doma, ko sem zaslišal strašen trušč in so se zatresla tla. in vedel sem, da je to potres, gospod, zato sem kar se da hitro stekel k drugim, da bi jih posvaril in jim rešil življenje.«

Lev se je z globokim, pametnim pogledom zastrmel v zajca.

»Brat moj, si dovolj pogumen, da mi pokažeš, kje se je zgodila ta strašna nesreča?«

Zajec v resnici ni bil dovolj pogumen, a levu je zaupal.

Leva je boječe vodil nazaj preko gora in dolin, gričev in rek, polj in gozdov, dokler nista prispela domov.

»Tukaj se je zgodilo, gospod.«

Lev se je razgledal naokoli in brž opazil velikanski sadež, ki je tako gromko padel z drevesa.



Z gobcem ga je pobral, splezal na skalo in ga vrgel na tla.

BUM!

Zajec je poskočil. »Potres! Hitro, beživa, spet je bil potres!«

Nenadoma je opazil, da se lev smeji. In potem je opazil sadež, ki se je zibal ob njegovih nogah.

»Oh,« je zašepetal, »ni bil potres, kajne?«

»Ne,« je odvrnil lev, »ni bil potres, tvoj strah je bil povsem odveč.«

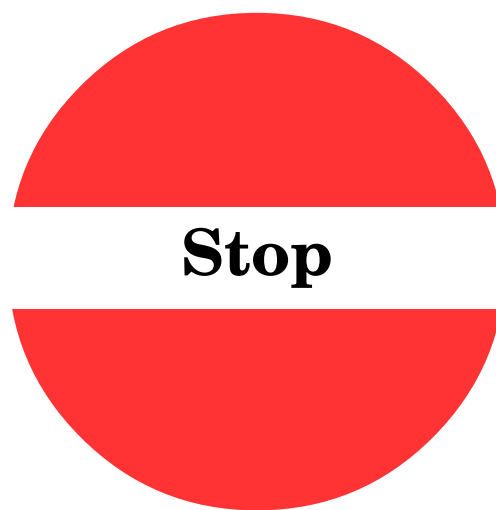
»Kako *trapast* sem bil!«

Lev se je prijazno nasmehnil. »Nič hudega, bratec. Vsi, celo jaz, se včasih prestrašimo stvari, ki jih ne razumemo.«

Nato se je odpravil k deset tisočim zajcem, ki so še vedno čakali na vrhu gore, da bi jim povedal, da se lahko varno vrnejo domov.



Zgodba Rosalind Kerven: "Zajec, ki je napovedal potres" je zasnovana na indijanski legendi. Prvič je bila objavljena v knjigi "Legende živalskega sveta" (Cambridge University Press, 1986).



**Konec prvega dela.**

**Vzemi zvezek z vprašanji.**







# Noči mladih mormonov

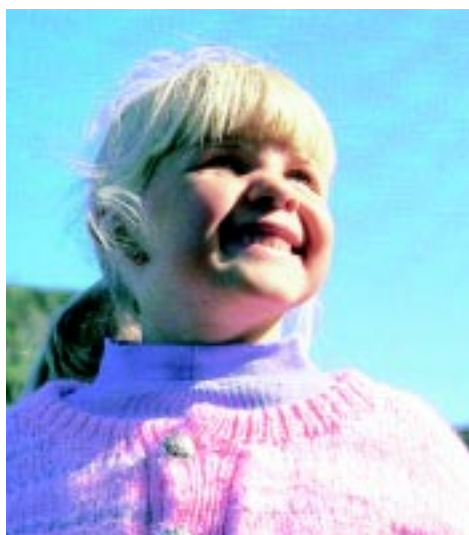
Bruce McMillan

Islandski otok Heimaey vsako leto obiščejo ptice s črno-belimi perjem in z oranžnim kljunom. Pravimo jim mormoni. Zaradi živobarvnega kljuna in okornih gibov jim rečejo tudi morski klovni. Še posebej nerodni so pri pristajanju in vzletanju, saj imajo čokato telo in kratka krila.

**H**ala živi na otoku Heimaey. Vsak dan s pogledom prečeše nebo. Z visoke pečine nad morjem gleda v daljavo in nekega dne opazi prvega mormona v letošnjem letu.

“Lundi”, zašepeta pri sebi. Lundi v islandščini pomeni mormon.

Kmalu je nebo posejano s črnimi pikicami: mormoni, povsod sami mormoni. Z morja, kjer so preživeli zimo, se vračajo na Halin otok in na bližnje nenaseljene otoke, da bi znesli jajca in vzredili mlade mormončke. Ti “morski klovni” se vsako leto vračajo v isti rov. To je edini čas, ko pridejo na kopno.





Hala in njeni prijatelji se povzpnejo nad skalne stene, da bi opazovali ptice. Vidijo, kako se pari trkajo s kljuni: trk, trk, trk. Vsaka samička bo kmalu globoko v rovu v pečini znesla jajce. Ko se bodo iz njih izvalili mladički, jih bodo starši

hranili z ribami. Vsak mladiček bo zrasel v mladegamormona. Noči mladih mormonov se začnejo, ko se mladiči odpravijo na prvi let. Čeprav je do tega še dolgo, Hala že premišljuje o tem, da mora pripraviti kartonske škatle.

Vse poletje odrasli mormoni skrbijo za mladičke in jim prinašajo ribe. Avgusta cvetlična preproga prekrije rove. Ko je cvetje v polnem razcvetu, Hala ve, da je čakanja na noči mladih mormonov konec.

Mladiči, skriti v rovih, so zrasi v mlade mormone. Prišel je čas, da Hala in njeni prijatelji prinesejo na dan kartonske škatle in ročne baterije, ki jih bodo potrebovali v nočeh mormonov. Začele so se nocoj in bodo trajale dva tedna; mladi mormoni bodo eden za drugim odleteli na morje, kjer bodo preživelih zimo.

Pod okriljem noči bodo zapustili rove in prvič poleteli. S pečin se bodo v kratkem frfotajočem letu spustili na morje pod seboj. Večina mladičkov varno pristane. Nekateri pa zmedejo luči iz vasi: morda mislijo, da so lunini žarki, ki se odbijajo od morske gladine. Vsako noč nekaj sto mladičev pristane v vasi. Z ravne podlage ne morejo vzleteti, zato tekajo naokoli, da bi si poiskali skrivališče.

Hala s prijatelji vsako noč išče zablodele mormončke, ki jim ni uspelo pristati v morju. Toda iskali jih bodo tudi vaški psi in mačke. In če jih ti ne dobijo, jih lahko povozijo avtomobili ali tovornjaki. Zato jih morajo otroci čimprej najti. Ob desetih po heimaeyških ulicah mrgoli otrok.

Hala in prijatelji se poženejo v lov za mormončki. Oboroženi z ročnimi baterijami krožijo po vasi in preiskujejo temne koticke. Hala opazi mormončka. Steče za njim, ga zgrabi in ga položi na varno v kartonsko škatlo.



Dva tedna heimaeyski otroci spijo dlje kot navadno, da lahko ostanejo pokonci dolgo v noč. Tako rešijo več tisoč mormončkov.

Vsako noč Hala in njeni prijatelji odnesejo rešene mormončke domov. Naslednji dan se s škatlami, polnimi mladih mormonov, odpravijo na obalo.

Čas je, da jih spustijo. Hala spusti prvega. Podrži ga na dlaneh, da mormonček za vajo nakajkrat zamahne s krili. Nato ga nežno prime v dlani in ga vrže v zrak nad morjem in daleč čez val. Mormonček kratko pot nerodno preplahuta in varno čofne v morje.

Halini mormončki dan za dnem veslajo proč, dokler noči mladih mormonov ni konec za to leto. Hala opazuje, kako se še zadnji mladi in stari mormoni odpravijo na morje, kjer bodo preživeli zimo, in se poslovijo od njih. Zaželi jim srečno pot in zakliče: "Nasvidenje, nasvidenje prihodnjo pomlad!"



## Stop

Konec drugega dela.  
Vzami zvezek z vprašanji.

# Bralni zvezčič PIRLS

## Spoznavanje narave



International Association for the Evaluation  
of Educational Achievement (IEA)

PIRLS International Study Center  
Boston College